

Viden om flersprogstilegnelse – til pædagogisk personale

Når et barn hører og har brug for selv at bruge mere end ét sprog, er barnet flersproget. Overordnet kan man lave følgende inddeling og beskrivelse af flersprogstilegnelse:

Simultan tosprogstilegnelse:

Når børn fra tidlig alder møder og anvender mere end ét sprog.

- Et barn, hvis forældre taler hver deres sprog til barnet. Fx taler mor dansk og far taler engelsk.
- Et barn, hvis familie taler flere sprog derhjemme. Fx at begge forældre både taler dansk og somalisk med barnet.
- Et barn, hvis forældre taler deres herkomstssprog derhjemme, samtidig med at barnet har lært dansk i daginstitution fra de er ca. 1 år.

Et barn med simultan flersprogsudvikling følger stort set de samme sproglige milepæle som jævnaldrende etsprogede børn.

I en vurdering af barnets sprog bør man dog være opmærksom på, at sprogstimulering i daginstitution primært foregår i grupper, og at den derfor ikke er af samme mængde og kvalitet, som det fx kan forventes i hjemmet, hvor voksenkontakten er tættere.

Sekventiel tosprogstilegnelse:

Når børn først møder deres andetsprog ved 2-års alderen eller senere.

Sekventielt flersprogede kan læne sig op ad et sprog, de kan i forvejen, når de tilegner sig et nyt sprog. De har altså allerede viden om begreber, ord og sætninger, som de kan støtte sig til, når de skal lære et nyt sprog.

Der er ofte 5 faser i tilegnelsen af et nyt sprog:

- 1) Den stille fase
- 2) Tidligt sprog
- 3) Sammenhængende sprog
- 4) Hverdagssprog
- 5) Fagligt/avanceret sprog

Opstarten i dagtilbud kan være vanskelig grundet det bratte skift i sprogmiljø. Vær nysgerrig på barnets modersmål og inddrag barnets forældre så der laves en kobling mellem hjem og institution – og mellem de forskellige sprog. Alle børns sprogmiljøer kan være meget forskellige – uanset antallet af sprog.

Generelt for understøttelse af sprogudvikling:

- ✓ Der skal være *tilstrækkeligt sproginput (kvantitet)* for at lære et sprog. Vær derfor opmærksom på den mængde sprog, barnet møder på alle sine sprog. Flersprogede børn deler deres tid mellem flere sprog – så det er vigtigt at man udnytter tiden godt!
- ✓ **Kvaliteten** af sproginputtet er afgørende. Børn skal lære sprog fra kvalificerede sprogbrugere – dvs. fra voksne. Hav fokus på sprogunderstøttende teknikker og metoder; spørg evt. dit sprogetværk eller talehørekonsulent til råds.
- ✓ Der skal være tilstrækkeligt *kommunikativt behov* for det nye sprog. Børn lærer sprog gennem samtaler, samspil og interaktion.

Sproglige vanskeligheder?

Hvis et barn har vanskeligheder med indlæring af sprog, vil det påvirke alle barnets sprog. Ved bekymring er det derfor vigtigt at være nysgerrig på barnets færdigheder på dets øvrige sprog. Det er også vigtigt at være opmærksom på, hvordan barnet tager fra på de sprogunderstøttende indsatser, man laver med barnet. Dette gøres lettest ved at planlægge strukturerede og målbare indsatser som jævnligt evalueres.

Hvis du er bekymret for et barns sprogstilegnelse, kan du søge sparring hos en talehørekonsulent. Sammen kan I undersøge, om der er tale om vedvarende sproglige vanskeligheder, eller om der kan være andre grunde til barnets forsinkede eller atypiske sproglige udvikling.

Viden om flersprogstilegnelse - til pædagogisk personale

Strategier til understøttelse af flersprogsudvikling

Sprogunderstøttende strategier er hjælpsomme for alle børn – også dem med flere sprog. Det drejer sig fx om at følge barnets interesse, anvende kommentarer og sikre godt samspil med turtagning og pauser, hvor barnet opmuntres til at byde ind og deltage aktivt i samspil med dig, med andre børn og i gruppeaktiviteter.

Dertil er der opmærksomheder, som kan være særligt hjælpsomme for flersprogede børn:

Kvantitet

Vær opmærksom på, hvor meget tid barnet har på hvert af sine sprog. Fordi et barn med flere sprog har mindre tid til hvert af dem, er det særligt vigtigt at man sikrer sig at barnet møder godt men også *nok* sprogligt input på hvert sprog.

Gentag på den korrekte måde

Hvis barnet siger et ord med forkert udtale, eller en sætning med forkert grammatik, kan du med fordel gentage det på den rigtige måde – uden at rette barnet. Det kaldes også 'recast' og understøtter bl.a. barnets grammatiske udvikling.

Fysiske læringsmiljøer

Skab omgivelser, som opmuntrer til samtaler. Det kan fx være at I laver plancher med billeder fra en aktivitet, som I hænger op i børnehøjde så børnene kan fortælle om den til deres forældre.

Det kan også handle om at 'dække op til leg', at have passende bøger stående tilgængeligt for børnene og at have tydelige legezoner.

Måske kan man supplere maden i legekøkkenet med emalage fra madvarer, som er hyppige i børnenes hjem? Eller tilføje traditionelt tøj fra forskellige lande til klæd-ud-tøjs-kassen.

Lad omgivelserne hjælpe til med at skabe rammerne for og opmuntre til god interaktion og varieret sprog.

Tal om de forskellige sprog

Tal gerne med børnene om at der findes forskellige sprog. Spørg fx børnene, hvad ting hedder på de andre sprog, som børnene kender, og fortæl, hvad tingene hedder på dansk.

Forældresamarbejde

Forældre har vigtig viden om barnets øvrige sprog og generelle sprogudvikling. Barnet vil også have glæde af, at indsatser koordineres med forældrene, som kan understøtte barnets udvikling på de(t) øvrige sprog. Man kan fx tale med dem og de sprogunderstøttende strategier og vise dem bøger og spil.

Sprogvurdering af børn med flere sprog

Når man skal fortolke resultatet af en sprogvurdering, er det vigtigt at tage højde for barnets flersprogstilegnelse. Er barnet simultant tosproget og har mødt dansk hele sit liv, eller er barnet først begyndt at lære dansk ved start i børnehaven?

Man skal passe på hverken at forvente for lidt eller for meget af børn med flere sprog. Et barn med simultan tosprogstilegnelse bør ikke være væsentligt forsinket. Brug sprogvurderingen som supplement til den viden du allerede har om barnets sproglige og kommunikative kompetencer, så du kan tilrettelægge en indsats som understøtter barnet bedst muligt.